

שְׁזָה הָאֵילָן הַתַּחְתּוֹן עֲשֵׂה אוֹתוֹ וְהִתְקִין אוֹתוֹ, מִשּׁוֹם שְׁמִי שִׁיכַנְס לְאֵילָן הָעֲלִיּוֹן, יִכַּנְס בְּרִשׁוֹת, וְיִמְצֵא לְאֵילָן הַתַּחְתּוֹן, וְיִירָא לְהַכַּנְס, אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁרָאוּי.

בא וראה שְׁזָה, שׁוֹמֵר הַפֶּתַח הוּא, וְעַל זֶה נִקְרָא (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הָאֵילָן הַתַּחְתּוֹן עֲשֵׂה, וּמִשְׁקָה וּנְזוֹן מִהָאֵילָן הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה לֹא כְּתוּב יַעֲשֶׂה, אֲלֵא עֲשֵׂה. מָה הַטַּעַם? שִׁיירָאוּ מִלְּפָנָיו בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא יִתְקַרְבוּ אֵלָיו אֲלֵא אֵלֹהֵי שִׁיחֵיו וְאוֹיִים לְהִתְקַרֵּב, וְלֹא אֲחֵרִים, וְיִשְׁמְרוּ בְּנֵי הָאָדָם דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה וְלֹא יִסְטוּ לְיָמִין וּלְשִׁמְאֵל.

בא וראה, עַל זֶה הָאֵילָן שֶׁפֶל חֲלָיו בּוֹ נִמְצְאוּ, אָמַר דָּוִד, (תהלים טז) אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי. מַהוּ גּוֹרְלִי? זֶה הַגּוֹרֵל שְׂאוּחַז בּוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ. וְעַל זֶה כְּתוּב עַל פִּי הַגּוֹרֵל. וְכֵן הוּא עַל פִּי ה'. וְנִמְתַּ שֵׁם עַל פִּי ה'. כְּתוּב הַגּוֹרֵל (פ' ב) עַל פִּי ה'. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתָּ שֶׁל אֵלֹהֵי שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמֵם וּלְלַיְלָה וְיוֹדְעִים דְּרַכֵּיו, וְהֵם אוֹכְלִים בְּכָל יוֹם מְזוֹן עֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה. שְׁהָרִי הַתּוֹרָה שֶׁל מַעְלָה מִמָּקוֹם זֶה נְזוֹנִית, וְהָרִי נִתְבָּאָר עֲלֵיהֶם, (ישעיה טח) הִנֵּה עֲבָדֵי יֹאכְלוּ.

רַבִּי אַבָּא פֶּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל הַרְקִיעַ. זֶה הַקּוֹל שֶׁאֲחַז לְזֶה הַרְקִיעַ וּמִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים קיא) זָכַר עֲשֵׂה לְנַפְלְאוֹתָיו. וְאוֹתוֹ רְקִיעַ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתָן חִיּוֹת. וְזֶה הוּא שֶׁנֶּבְרָא בְּשָׁנֵי, לְהַבְדִּיל (בראשית א) בֵּין מַיִם לְמַיִם.

וְהָרִי בְּאֵרוֹה, שֶׁשְּׂבַעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְדָאֵי וִילוֹן אֵינּוּ מְשַׁמֵּשׁ, שְׁהָרִי אֵין לוֹ מְשֻׁלוֹ, אֲלֵא מָה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ. וְהַעֲנִיִּים בּוֹ אֲחַזוּם. זֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, (דברי

כְּהַאֵי. דְּהַאֵי אֵילָנָא תַתָּאָה, עֲבִיד לִיהּ וְאַתְקִין לִיהּ, בְּגִין דְּמֵאֵן דִּיעוּל לְאֵילָנָא עֲלָאָה, יִיעוּל בְּרִשׁוֹ, וְיִשְׁבַּח לְאֵילָנָא תַתָּאָה, וְיִדְחַל לְמִיעָאֵל, אֲלֵא כְּדָקָא חֲזִי.

הָא חֲזִי, דְּהַאֵי, נָטִיר פֶּתַחַּ הוּא. וְעַל דָּא אֲקָרִי (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל וְדָא אֵילָנָא תַתָּאָה עֲשֵׂה, אַתְשֶׁקִיא וּמִתְזוֹן מֵאֵילָנָא דְלַעֲיָלָא. וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב יַעֲשֶׂה, אֲלֵא עֲשֵׂה. מָאֵי טַעְמָא. שִׁיירָאוּ מִלְּפָנָיו בְּנֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִקְרְבוּן לִיהּ, אֲלֵא אֵינּוֹן דִּיתְחַזּוּן לְקַרְבָּא, וְלֹא אֲחֵרָא, וְיִסְתַּמְרוּן בְּנֵי נֶשָׂא אֲרַחֵי דְאוֹרֵייתָא, וְלֹא יִסְטוּן לְיָמִינָא וּלְשִׁמְאֵלָא.

הָא חֲזִי, עַל הַאֵי אֵילָנָא דְכָל חִילוּי בֵיהּ שֶׁרָיָא, אָמַר דָּוִד, (תהלים טז) אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי. מַהוּ גּוֹרְלִי. דָּא עֲדָבָא דְאַחִיד בֵּיהּ דָּוִד מִלְּפָא. וְעַל דָּא, עַל פִּי הַגּוֹרֵל כְּתִיב. וְכֵן הוּא עַל פִּי יִי. וְנִמְתַּ שֵׁם עַל פִּי יִי. הַגּוֹרֵל כְּתִיב (ס"א בן בֵּיה עַל פִּי). זַכָּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּאֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא יִמְמָא וְלִילִי, וְיִדְעֵי אֲרַחוּי. וְאֵינּוֹן אֲכָלִי בְּכָל יוֹמָא מְזוֹנָא עֲלָאָה. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (קהלת ז) הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה. דְּהַא אוֹרֵייתָא דְלַעֲיָלָא מֵאַתֵּר דָּא אֲתַזֵּן, וְהַא אַתְמַר עֲלֵיהוּ, (ישעיה טח) הִנֵּה עֲבָדֵי יֹאכְלוּ.

רַבִּי אַבָּא פֶּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לְרְקִיעַ. דָּא קוֹל דְּאַחִיד לְהַאֵי רְקִיעַ, וְאַשְׁתַּתֵּף בְּהִדְיָה. וְדָא הוּא (תהלים קיא) זָכַר עֲשֵׂה לְנַפְלְאוֹתָיו. וְהַהוּא רְקִיעָא קָאִים עֲלֵיהוּ, עַל אֵינּוֹן חִיוֹן. וְדָא הוּא דְאַבְרִי בְּשָׁנֵי, (בראשית א) לְהַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.

וְהַא אוֹקְמוּהָ, דְשְׂבַעָה רְקִיעִין לְעֵילָא לְעֵילָא. וְדָאֵי וִילוֹן אֵינּוּ מְשַׁמֵּשׁ, דְּהַא לִית לִיהּ מְדִילִיָּה, אֲלֵא מָה דִּיהֲבִין לִיהּ. וּמִסְפְּנֵי בֵיהּ אַתְאַחֲדוּ, דָּא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (דברי הימים א כב)